

УДК 343.326

М. М. Кучерук, аспірант
Інститут законодавства Верховної Ради України
Відділ європейського права та міжнародної інтеграції
Пров. Несторівський, 4, Київ, 04053, Україна

ПРОТИДІЯ МІЖНАРОДНОМУ ТЕРОРИЗМУ: АКСІОЛОГІЧНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

У статті досліджуються правові напрями організації протидії тероризму на основі аксіологічного підходу. Доводиться, що визначальним у запобіганні тероризму є захист загальнолюдських цінностей. На основі осмислення теоретичних засад дослідження пропонується авторська концепція моделі антитерористичної стратегії з погляду міжнародного права.

Ключові слова: тероризм, протидія тероризму, міжнародно-правові відносини, аксіологічний підхід.

Постановка проблеми. Сьогодні міжнародне співтовариство чітко усвідомлює, що однією з головних загроз його спокою і безпеки є тероризм. І це цілком слушно, зважаючи на його руйнівну природу. Масовий наступ тероризму на основні людські цінності, антигуманний характер проявів цього ганебного явища, наявність фактів практичної боротьби з тероризмом, у ході чого порушуються права людини, змушує науковців шукати й знаходити нові шляхи підвищення ефективності заходів боротьби з тероризмом. Безумовно, пріоритетними серед них є ті, що базуються на принципах міжнародного права й відповідають міжнародним стандартам у галузі прав людини, біженському праву й міжнародному гуманітарному праву. Звідси випливає необхідність розроблення нової стратегії протидії тероризму, яка має базуватися на гуманістичних принципах, тобто в основі якої обов'язково має знаходитися людина з її інтересами, переконаннями й бажаннями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Причини виникнення тероризму, взаємозв'язок тероризму зі світовими глобалізаційними процесами, посягання тероризму на права й свободи громадян є предметом вивчення багатьох науковців у світі. Особливої актуальності набуває захист людських цінностей під час реалізації заходів щодо боротьби з тероризмом. Досить детально відповідні питання висвітлено в працях В. Антипенка, І. Громівчук, Д. Хаббарда, С. Хантінгтона та інших. Перспективним, на нашу думку, є узагальнення отриманих результатів і на їх основі здійснити теоретичне обґрунтування позицій до удосконалення міжнародної стратегії протидії тероризму.

Мета статті на основі аксіологічного підходу запропонувати гуманістичну модель міжнародної антитерористичної стратегії.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукових досліджень міжнародного тероризму свідчить про наявність стійкої тенденції до зростання його впливу на світову спільноту. На нашу думку, це пояснюється феноменальністю тероризму – здатністю терористів адаптуватися й використовувати у своїх цілях проблеми людства в релігійній, соціально-побутовій, екологічній, правовій, трансеконічній, політичній, етнічній сферах та істотно впливати на їх розвиток, що, відповідно, автоматично має негативний вплив і на сам стан системи міжнародних відносин. Рада Безпеки ООН в резолюції S/RES/731 зазначила, що «тероризм ставить під загрозу життя невинних людей, негативно впливає на міжнародні відносини і ставить під загрозу безпеку держав (*основоположні цінності, захист яких декларує ООН*) [15], тобто задекларувала його відносність до категорії міжнародних злочинів. Тому, незважаючи на те, що тероризм через відсутність єдиного трактування цього явища формально не вважається міжнародним злочином, міжнародне співтовариство приділяє багато зусиль для вироблення ефективної антитерористичної стратегії. Зокрема, у резолюції Ради Безпеки 2253 (2015) наголошено, що «одна з конкретних цілей контртерористичних стратегій повинна полягати в забезпеченні стійкого миру і безпеки» [16], іншими слова-

ми міжнародне співтовариство має заздалегідь виявляти й усувати підстави для імовірних конфліктів, які потенційно можуть перерости у військове протистояння або призвести до терористичних проявів. З огляду на сказане, актуальним є твердження С. Хангтінгтона про те, що основні протиріччя майбутнього, які виступатимуть основою терористичної діяльності, розгорнуться «уздовж ліній розлому між цивілізаціями». На думку американського ученого, підтвердженням цього є наявність істотних відмінностей між цивілізаціями, які проявляються в мовах, культурах, традиціях і, що найважливіше, – релігіях [23]. Потрібно зазначити, що наведені відмінності склалися століттями та є принциповими для їх носіїв і швидко не зникнуть у майбутньому, оскільки культурні особливості менш піддаються змінам, ніж економічні й політичні, і внаслідок цього їх складніше заборонити або звести до компромісу. Виникнення на ґрунті сказаного протиріч також сприяє глобалізація світу, результатом якої є ще більший розрив економічного благополуччя між світовими державами, ріст тенденцій до застосування архаїчних форм розв'язання конфліктів – війни, анексії території, геноциду, тероризму й сепаратизму. Така ситуація сприяє створенню й поширенню різноманітних фундаменталістських рухів, які декларують захист вищезазначених цінностей окремих народів (груп) всіма доступними методами, зокрема й терористичними. В. Антипенко цілком логічно довів, що саме конфлікт і є основою тероризму. Зазначивши, що тероризм як міжнародний злочин базується на конфлікті, є насильницьким протиборством, яке поряд з завданням шкоди державі, посягає на міжнародну безпеку та світопорядок і ґрунтується на різності політичних, економічних і культурних інтересів груп держав, народів, націй, соціальних груп і рухів [2; 3]. Із вищезазначеного слідує, що запобігання тероризму – це недопущення конфліктів в будь-яких сферах, особливо тих, які виникають через посягання на цінності, котрі є найбільш значущими для людства в повному розумінні даного слова. Тобто, одним із головних завдань міжнародної спільноти має бути створення соціально-економічного підґрунтя для функціонування і гармонійного розвитку індивіда, з можливістю всіх народностей мати свою самобутність, сповідувати саме свої цінності в історичному, культурному, національному й релігійному аспектах. Зазначені цінності відіграють таку визначну роль саме через те, що їх ціна (значущість) є акумульованою, без вираженої вартості, тобто вони є «безцінними». Ця цінність має надзвичайно важливе значення для конкретного індивідуума й виокремлюється лише у його свідомості, є основою і змістом останнього. Іншими словами – існування й функціонування цінностей є запорукою задоволення людських потреб та інтересів. Безумовно через різні умови становлення ці цінності, їх пріоритет, є різними для відповідних народів та народностей.

За тлумачним словником, вивченням природи духовних, моральних, естетичних та інших цінностей, їх зв'язок між собою, із соціальними, культурними чинниками та особистістю людини займається аксіологія (від грец. *αξια* – цінність) [5]. Тому формування антитерористичної стратегії на основі загальнолюдських цінностей ми називатимемо аксіологічним підходом.

За словами Г. Бермана, смислоутворювальними засадами цінностей для представників східної та західної цивілізацій слугують різні ідеї. Захід: тимчасове, закон, матерія, розум, плановість, справедливість. Схід: вічне, благодать, дух, пристрасть, стихійність, священне [4, с. 353–359]. Очевидним є те, що втрата ними або нівелювання своїх цінностей однозначно призведе до їх безликісті та сірості. Підтвердженням даного є трактування одного із перших засновників аксіології Р. Лотце поняття «цінності» як аналог поняття «значущість». На нашу думку, врахування ціннісного (аксіологічного) змісту в правових нормах приведе до зниження рівня агресивності в суспільстві, сприятиме формуванню в соціумі неприйняття терористичних методів для розв'язання соціальних конфліктів. Особливо нагальним є це саме зараз, коли глобалізація світу сприяє зменшенню взаєморозуміння між державами, росту протистояння за ринки сировини та збуту готової продукції, зіткнення етнорелігійних культур. Замість бажаного поліцейського порядку глобалізація супроводжується виникненням різноманітних конфліктів на політичному та економічному ґрунті, все виразніше простежується конфлікт культур цивілізацій. За словами В. Антипенка, тероризм як міжнародний злочин утворився і сформувався до рівня планетарної загрози

внаслідок істотних деформацій у економічному і політичному розвитку міжнародного суспільства. Тобто, тероризм є соціальним продуктом суттєвих кризових явищ, які потерпає міжнародне співтовариство [3, с. 21].

Аксіологічний підхід в організації протидії міжнародному тероризму є перспективним і дієвим, оскільки має за мету сформувати міжнародну систему стримувань та противаг, в основі яких має знаходитися баланс інтересів окремої людини й міжнародного співтовариства загалом. Очевидним є той факт, що саме людина з її світоглядом та власними цінностями є основою демократичного суспільства. Тому важливо в міжнародних відносинах створити умови, закріпивши їх відповідними правовими нормами, які сприятимуть розвитку цивілізації загалом і окремої людини зокрема. Створення умов для підтримання й розвитку людських цінностей усіх без винятку мешканців планети забезпечить баланс сил, спрямує енергію людства на розвиток, а не на самознищення. Тобто наукове формулювання та практичне створення умов для розвитку людських цінностей і становить собою основний зміст та завдання, саму ідею протидії тероризму в міжнародному форматі.

Історичні, економічні, культурні та етнорелігійні аспекти відіграють важливу роль у формуванні особистості, у тому числі терориста, тому ми погоджуємося з думкою американського дослідника Д. Хаббарда про те, що ефективна антитерористична діяльність на пряму залежить від «розуміння того, що думають терористи, і того, чому вони роблять те, що роблять» [25]. Важливим аспектом протидії тероризму є досягнення пропагандальними, культурологічними та освітніми засобами викорінення елементів насильства із широкого спектру ідеологій, які виправдовують його використання для досягнення політичних і будь-яких інших цілей, що ставлять перед собою конкретні люди або групи громадян. Тобто, за словами О. Семенюка, необхідно забезпечити виконання одного із головних завдань правового виховання мешканців планети – «досягнення відторгнення на підсвідомому рівні самої думки про можливість застосування терористичних методів для вирішення територіальних, соціальних, конфесійних, культурних і будь-яких інших проблем і протиріч» [21, с. 52-53].

Базуючись на реальності, що тероризм є також інструментом боротьби різних геополітичних сил, внутрішньою вадою суспільних відносин, які переважають у сучасному глобалізованому світі, міжнародне право з протидії тероризму має базуватися не тільки на законах, у яких йдеться безпосередньо про тероризм, а й на нормативних актах, що мають профілактичний напрям, тобто по-справжньому, а не формально, націлені на підвищення рівня справедливості в суспільстві, духовності людини, забезпечення високого життєвого рівня. На нашу думку, антитерористична концепція має пронизуватися всіма гуманними ідеями щодо людського життя, честі, гідності, прав та свобод як найвищої цінності. Це є фундаментом правового життя, саме людина є першопочатком громади, народу, держави, а цінності (*культурні, релігійні, життєві тощо*), які людина вважає для себе базовими, повинні стати основою майбутньої міжнародної концепції протидії тероризму. Тому боротьба з тероризмом має враховувати потреби та інтереси, гідність, права й свободи всіх суб'єктів протистояння в ході виникнення й розвитку тероризму, вони мають диктувати цілі та завдання, змістовне наповнення антитерористичної діяльності. Зрозуміло, що вказане можна реалізувати виключно в комплексі з економічними та соціально-політичними реформами, спрямованими на підвищення в усьому світі соціально-економічних стандартів. Тобто міжнародне співтовариство має кардинально змінити принципи взаємовідносин, у першу чергу економічні, між високотехнологічно розвиненими й економічно слабкими державами. На вказаних постулатах акцентують свою увагу й науковці В. Антипенко і А. Антипенко. Зокрема, на їхню думку, ефективними методами розв'язання проблеми тероризму можуть бути комплексні заходи, «в основі яких лежали б політичні рішення і суттєві соціально-економічні зміни, забезпечені відповідним міжнародно-правовим регулюванням» [1, с. 94].

Міжнародне співтовариство розуміє важливість для створення системи протидії міжнародному тероризму фактора можливості реалізації людством своїх соціально-економічних, культурних та етнорелігійних цінностей. Їх зміст відображено в міжнародному праві прав людини, зокрема в Міжнародному пакті про громадянські і політичні права»

і у двох Факультативних протоколах до нього, у Міжнародній конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації; Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок та Факультативному протоколі до неї; Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження і покарання та Факультативному протоколі до неї; Конвенції про права дитини та двох Факультативних протоколах до неї, Міжнародній конвенції про захист прав усіх трудящих-мігрантів і членів їх сімей, Міжнародній конвенції щодо захисту всіх осіб від насильницьких зникнень і Конвенції про права інвалідів і Факультативному протоколу до неї. Крім того, у статуті ООН зазначено, що весь спектр прав людини передбачає повагу, захист і реалізацію громадянських, економічних, політичних і соціальних прав, а також права на розвиток [20].

Беззаперечним фактом є те, що тероризм зазіхає на базові права людини, затверджені і визнані Загальною декларацією прав людини і суперечить її нормам: «кожна людина має право на життя, на свободу, на особисту недоторканність»; «ніхто не може бути безпідставно позбавлений свого майна» [8], а також нормам Міжнародного пакту про громадянські і політичні права: «право на життя є невід'ємне право кожної людини. Це право охороняється законом. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя [13]. Крім людських втрат, тероризм несе економічну розруху, блокує соціально-економічний розвиток окремих держав, наслідком чого є неможливість світового співтовариства забезпечити в повному обсязі реалізацію економічних і соціальних прав людини та права на розвиток. Наявні небезпеки прописані в міжнародних документах ООН, Ради безпеки, Ради Європи тощо. Зазначене змушує світове співтовариство загалом і кожен взяту окрему державу вживати ефективних заходів з протидії тероризму, оскільки захист людей є одним із основних обов'язків держави. У Декларації про заходи з ліквідації міжнародного тероризму зазначено, що держави зобов'язані виконувати свої зобов'язання за статутом Організації Об'єднаних Націй, приймати ефективні й рішучі заходи для якнайшвидшої остаточної ліквідації міжнародного тероризму у відповідності з положеннями міжнародного права й міжнародних стандартів прав людини [7]. У той же час, правозахисні міжнародні організації неодноразово наводили факти порушення прав людини окремими державами під час реалізації заходів щодо боротьби з тероризмом. Зокрема, застосування тортур та інших видів жорстокого поводження з підозрюваними в злочинах терористичного характеру, фізичного знищення в ході затримання останніх без надання їм можливості здатися правосуддю тощо. Зокрема, усім відомі дії російської влади під час теракту в Норд-Ості (23 жовтня 2002 р., Москва), коли успіх у антитерористичній операції був поставлений вище ніж людські життя. А використаний спецпризначенцями «нешкідливий газ» призвів до значних жертв мирного населення, а інші, яким пощастило, – багато років живуть на ліках, сліпнуть, глухнуть, божеволіють і народжують дітей-інвалідів. Комісар Ради Європи з прав людини Томас Хаммарберг у своїй заяві «Десять років «глобальної війни з терором» підірвали права людини, у тому числі у Європі» (2011 р.) зазначив, що розгортання Сполученими Штатами Америки «глобальної війни з тероризмом» після терористичних атак 11 вересня 2001 р. завершилося невдачею та брутальними порушеннями прав людини. За його словами, назви «Гуантанамо» та «Абу-Грейб» для усього світу є ганебними синонімами тортур [10]. Верховний комісар ООН з прав людини Зейд Раад аль-Хусейн у своїй заяві (2016 р.) найрішучішим чином засудив інтенсивні вибіркові бомбардування й обстріли сирійського Алеппо (*розуміємо – нібито в межах боротьби міжнародного співтовариства з ІДІЛ*). Він сказав, що такі дії можуть бути кваліфіковані як військові злочини і злочини проти людяності [9].

Поділяючи твердження американського професора Б. Бузана, що безпека індивіда базується на національній безпеці, яка, своєю чергою, залежить від забезпечення прав і свобод людини в суспільстві, а це все веде до зміцнення міжнародної безпеки [24, с. 23], ми дотримуємося позиції, що викорінення тероризму – найважливіша мета міжнародного співтовариства, проте ще важливішим є недопущення знищення основних завоювань цивілізації в ході цієї боротьби. Зокрема, це стосується права на життя, свободи пересування й вільного поширення інформації. І в обов'язковому порядку урядам усіх країн у спільній взаємодії необхідно забезпечити достойний рівень життя своїм громадянам, який забез-

печить формування й дотримання на відповідному рівні гідності людської особистості. Водночас, актуальним і необхідним для мобілізації зусиль з боку міжнародного співтовариства є питання щодо створення умов з дотримання прав людини в глобальному сенсі, аби не виникало в представників окремих категорій підстав для збройного спротиву з використанням терористичних актів.

У контртерористичній стратегії Організації Об'єднаних Націй наголошено, що «захист прав людини і забезпечення верховенства права мають важливе значення для всіх компонентів Стратегії», акцентовано увагу на необхідності дотримання нерозривного зв'язку між правами людини й безпекою, підкреслено, що «дієві заходи щодо боротьби з тероризмом і захист прав людини є цілями, які не суперечать, а взаємно доповнюють одна одну» [6]. Відповідні тези також задекларовані в Деклараціях і Конвенціях Ради безпеки, які стосуються боротьби з тероризмом, зокрема в Декларації щодо боротьби з тероризмом зазначається, що «держави повинні забезпечити, щоб будь-які заходи, що вживаються з метою боротьби з тероризмом, відповідали усім їхнім зобов'язанням за міжнародним правом, і їм слід вжити таких заходів відповідно до міжнародного права, зокрема – міжнародного права прав людини, міжнародного біженського права і міжнародного гуманітарного права» [18]. Комітет з прав людини неодноразово підкреслював необхідність дотримуватися презумпції невинуватості стосовно підозрюваних у будь-яких злочинах, наголошував, що притягти до відповідальності злочинця може виключно суд. Вказана теза прописана в міжнародному гуманітарному праві, яке гарантує справедливий судовий розгляд під час збройних конфліктів, відповідно Комітет вважає, що це право має реалізовуватися і в умовах надзвичайного стану, зокрема – в межах боротьби з тероризмом. Міжнародне гуманітарне право забороняє «терористичні заходи» або «терористичні акти», тобто «будь-які заходи залякування або тероризму» [11]. Крім цього, міжнародне гуманітарне право суворо забороняє «акти насильства або загрози насильства, що мають головною метою тероризувати цивільне населення» [14].

У Глобальній контртерористичній стратегії Організації Об'єднаних Націй підкреслено, що держави-члени заявили про свою рішучість вживати заходів для викорінення умов, які сприяють поширенню тероризму, зокрема боротися з беззаконням і порушеннями прав людини, а також домагатися того, щоб усі заходи, які вживаються ними з метою боротьби з тероризмом, відповідали їх зобов'язанням за міжнародним правом, зокрема міжнародним стандартам в галузі прав людини, біженському праву й міжнародному гуманітарному праву [6]. У резолюції 34/169 Генеральної Асамблеї ООН зазначається, що застосування смертоносної сили завжди має узгоджуватися з принципом необхідності і здійснюватися з метою самооборони або захисту життя інших людей. При цьому завжди повинен дотримуватися принцип пропорційності. Співробітники правоохоронних органів повинні дати підозрюваному можливість здатися й застосовувати силу виключно у відповідності до пропорційності наявної загрози [17]. При цьому основні зусилля в організації протидії тероризму необхідно зосереджувати не на знищенні або захопленні терористів, а передусім на забезпеченні прав людини, особливо на заходах, спрямованих на збереження життя заручників, які під час теракту є «основними жертвами терористів».

Водночас світове співтовариство через жахливі наслідки терористичних проявів з розумінням ставиться до питання законного обмеження окремих прав людини в межах протидії тероризму, вважаючи боротьбу з цим ганебним явищем одним із головних завдань міжнародної спільноти. Важливим фактором законності тимчасового обмеження прав людини є пропорційність його застосування з протидією реальної або потенційної загрози терористичних актів проти держави та міжнародного правопорядку, безпеці життю та здоров'ю громадян, захисту інших громадських та національних інтересів держави. Як зазначає В. Антипенко, «застосування збройних заходів боротьби з тероризмом, котре неминуче супроводжується невинними жертвами, руйнуванням інфраструктури життєзабезпечення мирного населення, дозволяє натхненникам стратегії і тактики терору здійснювати політичне обґрунтування своїх дій, зміцнювати ідеологічну базу тероризму» [17, с. 23]. Актуальними є висловлені тези Генеральним секретарем ООН К. Аннаном у 2005 році в

Мадриді під час програмної промови на заключному пленарному засіданні Міжнародної зустрічі на вищому рівні з питань демократії, тероризму та безпеки про неможливість у боротьбі з тероризмом поступитися людськими цінностями. Зокрема, він заявив, що «тероризм за своєю суттю є прямим посяганням на права людини і законність. Якщо ми у своїх діях у відповідь пожертуємо ними, ми подаруємо перемогу терористам» [12].

Базуючись на положеннях статутів ООН (*щодо необхідності й обов'язковості покарання винних у скоєнні злочинів, які викликають стурбованість усього міжнародного співтовариства*) [20] та Міжнародного кримінального суду (*що посягання з боку будь-кого на основні цінності міжнародного співтовариства «мир, безпеку і благополуччя» викликають стурбованість усього міжнародного співтовариства і є злочинами за міжнародним правом*) [19] робимо висновок, що тероризм є міжнародним злочином. Такої ж думки дотримується і В. Ткач, який стверджує, що тероризм у принципі не тільки «не суміжний з правопорядком у всіх його аспектах, але і за своєю суттю є злочином» [22, с. 77]. Відомо, що з будь-яким злочином міжнародне співтовариство має боротися за алгоритмом: своєчасне усунення передумов, які сприяють злочину; своєчасне виявлення підготовки до скоєння злочину; припинення злочину; ліквідація наслідків злочинної діяльності. Беручи за матрицю зазначений алгоритм, на основі вищевикладеного ми пропонуємо ймовірну модель антитерористичної стратегії, сформовану на засадах аксіологічного підходу (див. рис. 1).

Зазначена стратегія, безумовно, спрямована на:

- усунення умов, які сприяють поширенню тероризму, таких як неповагу закону й порушення прав людини, етнічної, національної та релігійної дискримінації на основі принципу поваги прав і основних свобод людини;
- недопущення політичної ізоляції й соціально-економічної маргіналізації держав відповідно до принципу добросовісного виконання зобов'язань за міжнародним правом;
- сприяння розвитку індивідуума на національних цінностях на основі принципу невтручання у внутрішні справи держав;
- створення умов (*зокрема й шляхом правового регулювання*) для стабільного економічного розвитку всіх держав з метою забезпечення мешканців планети високими соціально-економічними стандартами на основі принципу співробітництва;
- залучення громадськості до проведення організаційно-пропагандистських заходів, спрямованих проти ідеології насильства, неприпустимості придбання територій за допомогою сили відповідно до принципів територіальної цілісності та незастосування сили або погрози силою;
- забезпечення рівності «великих» і «малих» держав у процесі прийняття відповідних рішень у межах антитерористичної стратегії на основі принципу суверенної рівності держав;
- збереження миру й безпеки на планеті відповідно до принципів мирного вирішення міжнародних спорів та непорушності кордонів;
- розвиток дружніх відносин між націями на основі принципу рівноправності та самовизначення народів.

Висновки. Очевидним фактом є те, що нехтування кожною державою будь-яким із зазначених принципів призводить до порушення дисбалансу сил у світі, військових конфліктів або терористичних проявів. Підсумовуючи вищевикладене, ми стверджуємо, що ефективна організація протидії тероризму є умовою існування цивілізації, тому протидію тероризму необхідно вважати загальнообов'язковим принципом міжнародного права. Перспективним розвитком у даному напрямку є необхідність узгодження міжнародним співтовариством єдиного визначення тероризму, що однозначно сприятиме ефективності протидії цьому ганебному явищі.

Рис. 1. Модель антитерористичної стратегії

Список літератури

1. Антипенко В. Ф., Антипенко А. В. Методологічні аспекти виокремлення міжнародної кримінології тероризму як напрямку науки кримінологія [Текст] // Актуальні проблеми міжнародних відносин : [зб. наук. праць]. – Вип. 87. – Частина II. – К. : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2009. – С. 93-99.
2. Антипенко В.Ф. Борьба с современным терроризмом: международно-правовые подходы [Текст] / В.Ф. Антипенко. – К. : Юнона-М, 2002. – 720 с.
3. Антипенко В. Ф. Оптимізація антитерористичної системи держави в умовах міжнародної і регіональної інтеграції [Текст] / В. Ф. Антипенко. – К. : Інститут міжнародних відносин Національного авіаційного ун-ту, 2007. – 406 с.
4. Берман Г. Д. Вера и закон : примирение права и религии [Текст] / Д. Г. Берман. – М. : Московская школа политических исследований. – 2008. – 463 с.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови [Текст] / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1440 с.
6. Глобальная контртеррористическая стратегия ООН [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N05/504/90/PDF/N0550490.pdf?OpenElement>.
7. Декларація про заходи по ліквідації міжнародного тероризму від 09.12.1994 // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_502.
8. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
9. Заява Верховного комісара ООН з прав людини Зейд Раад аль-Хусейна // Офіційний сайт ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.un.org/russian/news/story.asp?NewsID=26731#V_TWG_RLDIU.
10. Заявление Комиссара по правам человека Совета Европы Томаса Хаммарберга «Десять лет «глобальной войны с террором» подорвали права человека – в том числе и в Европе» 05.09.2011 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://euro-ombudsman.org/ombudsmen_activities/europe/tomas-hammarberg-desyaty-let-globalnoy-voyn-s-terrorom-podorvali-prava-cheloveka-ve-v-tom-chisle-i-v-evrope.
11. Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_154.
12. Програмная речь бывшего Генерального секретаря Кофи Аннана на заключительном пленарном заседании Международной встречи на высшем уровне по вопросам демократии, терроризма и безопасности «Глобальная стратегия борьбы с терроризмом», 10.03.2005 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.un.org/ru/sg/annan_messages/2005/madrid05.shtml.
13. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1966) // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
14. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8.06.1977 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_199.
15. Резолюція Совета Безопасности ООН S/RES/731 (1992) – Официальный сайт ООН [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/012/38/IMG/NR001238.pdf?OpenElement>.
16. Резолюция Совета Безопасности ООН S/RES/2253 (2015) – Официальный сайт ООН [Электронный ресурс]. – Режим доступа <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/437/48/PDF/N1543748.pdf?OpenElement>.
17. Резолюція 34/169 Генеральної Асамблеї ООН від 17.12.79 // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_282.
18. Резолюция Совета Безопасности ООН S/RES/1456 (2003) – Официальный сайт ООН [Электронный ресурс]. – Режим доступа <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/216/07/PDF/N0321607.pdf?OpenElement>.
19. Статут Міжнародного кримінального суду // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_588.
20. Статут Організації Об'єднаних Націй // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
21. Семенюк О. Протидія ідеології насильства / О. Семенюк // Запобігання радикалізації і тероризму: міжнародний досвід і національний вимір : [зб. матеріалів «круглого столу»] ; за ред. М. Гуцало. – К. : Видавництво Національного інституту стратегічних досліджень. – 2012. – С. 46-54.
22. Ткач В. Ф. Антитерористична політика: світовий і національний контексти [Текст] / Монографія/ В. Ф. Ткач ; Нац. Пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К. : Університет «Україна», 2013. – 194 с.
23. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций? // Полис. – 1994. – № 1. – С.33-48 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000648/>.
24. Buzan B. People, States and Fear: The National Security Problem in International Relations [Текст] / В. Buzan. – North Carolina: Wheatshaf Books, 1983. – 262 p.
25. D.G.Hubbard. Winning back the sky. A Tactical Analysis of Terrorism. San-Francisco etc [Текст] – 1989. – 122 p.

Стаття надійшла 07.11.2016 р.

М. Н. Кучерук, аспирант
Институт законодательства Верховной Рады Украины
Отдел европейского права и международной интеграции
Пер. Нестеровский, 4, Киев, 04053, Украина

ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУНАРОДНОМУ ТЕРРОРИЗМУ: АКСИОЛОГИЧЕСКО-ПРАВОВОЙ АСПЕКТ

Резюме

В статье исследуются направления организации противодействия терроризму на основе аксиологического подхода. Доказывается, что определяющим при предотвращении терроризма является защита общечеловеческих ценностей. На основе полученных выводов предлагается авторское толкование модели создания антитеррористической стратегии.

Ключевые слова: терроризм, противодействие терроризму, международно-правовые отношения, аксиологический подход.

М. М. Kucheruk, Postgraduate
of Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine
the Department of European Law and International Integration
Nestorivskiy pr., 4, Kyiv, 04053, Ukraine

COMBATING INTERNATIONAL TERRORISM: AXIOLOGICALLY LEGAL ASPECTS

Summary

The article investigates the direction of the organization of counter-terrorism on the basis of axiological approach. It is proved that when determining the prevention of terrorism is the protection of universal human values. The article deals with the author's interpretation of the model, creating anti-terrorism strategy.

Key words: terrorism, counter-terrorism, international legal relations, axiological approach.